

**NOWE
PRAWO 2018**

Podzielona płatność w VAT od 1 lipca 2018 r.

Ministerstwo Finansów już od dłuższego czasu poszukuje nowych rozwiązań, które będą skuteczne w walce z wyłudzeniem podatku VAT. Jednym z nich jest wprowadzenie od 1 lipca 2018 r. tzw. mechanizmu podzielonej płatności (split payment). Podatnicy, którzy otrzymają fakturę z wykazanym VAT, przy dokonywaniu płatności kwoty należności z niej wynikającej będą mogli od tego dnia zastosować mechanizm podzielonej płatności.

Co to jest split payment?

Mechanizm podzielonej płatności polega na tym, że płatność za nabyty towar lub usługę będzie dokonywana w taki sposób, iż zapłata odpowiadająca wartości sprzedaży netto będzie płacona przez nabywcę na rachunek rozliczeniowy dostawcy lub rozliczana w inny sposób, natomiast pozostała zapłata odpowiadająca kwocie podatku VAT będzie płacona na specjalny rachunek bankowy dostawcy – rachunek VAT.

Mechanizm podzielonej płatności będzie miał zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do transakcji dokonywanych na rzecz innych podatników. W konsekwencji pozostanie on bez wpływu na zakupy dokonywane przez konsumentów nieprowadzących działalności gospodarczej.

Stosowanie mechanizmu podzielonej płatności będzie dobrowolne. Inicjatywę w tym zakresie pozostawia się nabywcy towarów lub usług. Dobrowolność korzystania z tego mechanizmu oznacza, że można będzie stosować go w sposób wybiórczy, czyli nie każda faktura będzie musiała być uregulowana z jego uwzględnieniem. To nabywca będzie decydował, którą fakturę zapłaci korzystając z tego mechanizmu i wobec którego dostawcy go zastosuje.

Funkcjonowanie mechanizmu podzielonej płatności oraz sposoby jego obchodzenia zainteresowały posłów RP, którzy w interpelacjach poselskich, m.in. nr 18183 i nr 18445, oraz zapytaniach poselskich nr 6429 i nr 6431 pytali o możliwość zachęcania klientów do niekorzystania z nowego rozwiązania, poprzez np. udzielenie rabatu, jeżeli nabywca przeleje całą kwotę na jeden rachunek (bez zastosowania mechanizmu podzielonej płatności).

W odpowiedzi z dnia 8 stycznia 2018 r. (pismo nr PT8.054.5.2018.TXZ.10E), Podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów podkreślił, że w takiej sytuacji nie można mówić o obchodzeniu wprowadzonych przepisów, gdyż stosowanie mechanizmu podzielonej płatności jest dobrowolne. Wskazany sposób układania stosunków pomiędzy kontrahentami jest objęty swobodą zawierania umów i może występować zarówno obecnie, jak i po wejściu nowelizacji ustawy o VAT w życie (celem uzyskania zapłaty bez zastosowania mechanizmu podzielonej płatności). Przy projektowaniu przepisów wprowadzających mechanizm podzielonej płatności brano pod uwagę, że takie rozwiązania będą przez podatników stosowane. Gdyby jednak nie były one możliwe, to dobrowolność stosowania tego mechanizmu byłaby pozorna.

MF podkreśliło jednak, że nabywca korzystający z takich zachęt ze strony dostawcy powinien zachować szczególną ostrożność.

Zastosowanie mechanizmu podzielonej płatności przez nabywcę zabezpiecza go przed szeregami negatywnych konsekwencji w przypadku uwikłania w przestępczy proceder wyłudzenia VAT przez dostawcę. Skorzystanie zaś z zachęt ze strony dostawcy, mających na celu zrezygnowanie z dokonania płatności z wykorzystaniem tego mechanizmu, może wprowadzić przynieść krótkoterminowo korzyść w postaci uzyskanego rabatu, jednakże pozbawi nabywcę jakiegokolwiek ochrony w przypadku, gdy rzeczywistym powodem udzielenia rabatu okaże się chęć uwikłania nabywcy w przestępczy proceder.

Rachunek VAT

W celu umożliwienia wszystkim podatnikom nabywającym towary lub usługi dokonywania płatności w ramach mechanizmu podzielonej płatności, rachunek VAT będzie zakładany przez banki lub SKOK-i dla każdego podmiotu posiadającego rachunek rozliczeniowy dla celów działalności gospodarczej.

Rachunek VAT będzie prowadzony w walucie polskiej. Dla rachunków rozliczeniowych założonych dla tego samego posiadacza bank będzie prowadził jeden rachunek VAT, niezależnie od liczby prowadzonych dla tego posiadacza rachunków rozliczeniowych. W przypadku prowadzenia więcej niż jednego rachunku rozliczeniowego dla tego samego posiadacza bank założy, na jego wniosek, więcej niż jeden rachunek VAT.

Otwarcie i prowadzenie rachunku VAT nie będzie wymagało zawarcia odrębnej umowy. Będzie też wolne od dodatkowych prowizji i opłat dla banku. Środki pieniężne zgromadzone na rachunku VAT będą mogły być, zgodnie z ustaleniami stron, oprocentowane. W przypadku naliczenia odsetek od środków zgromadzonych na rachunku VAT bank bez odrębnej dyspozycji posiadacza rachunku uzna kwotą tych odsetek rachunek rozliczeniowy, dla którego będzie prowadzony rachunek VAT. W przypadku gdy rachunek VAT będzie prowadzony dla kilku rachunków rozliczeniowych, bank uzna rachunek rozliczeniowy wskazany przez posiadacza.

Bank musi poinformować posiadacza rachunku rozliczeniowego o numerze rachunku VAT oraz o ustalonych zasadach i terminach przekazywania danych o saldzie na tym rachunku. Bank nie będzie wydawać do rachunku VAT instrumentu płatniczego.

Łatwiejszy zwrot VAT

W związku z wprowadzeniem przepisów dotyczących podzielonej płatności ustawodawca wprowadził także zmiany w art. 87 ustawy o VAT. W sytuacji gdy podatnik wystąpi z wnioskiem złożonym wraz z deklaracją VAT o zwrot różnicy podatku na rachunek VAT, wówczas taki zwrot będzie dokonany w terminie 25 dni, licząc od

dnia złożenia rozliczenia. Ważne jest, że chodzi o zwrot całej kwoty nadwyżki VAT, niezależnie od tego, czy faktury, z których wynika wykazany podatek, zostały zapłacone z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności.

Dysponowanie środkami na rachunku VAT

Pomimo że zarówno rachunek VAT, jak i środki zgromadzone na tym rachunku będą cały czas środkami należącymi do podatnika VAT, to podatnik nie będzie miał możliwości dysponowania tymi środkami według swojego uznania. Środki zgromadzone na rachunku VAT mają być przeznaczone tylko na zapłatę zobowiązania VAT do urzędu skarbowego lub zapłatę kwoty odpowiadającej kwocie VAT z faktury otrzymanej od kontrahenta.

Przy projektowaniu przepisów dotyczących podzielonej płatności ustawodawca wziął jednak pod uwagę to, że u podatników może dochodzić do odkładania się środków finansowych na rachunku VAT, co może nie być obojętne dla ich płynności finansowej. W związku z tym będą wprowadzone regulacje, zgodnie z którymi na wniosek podatnika naczelnik urzędu skarbowego wyda, w drodze postanowienia, zgodę na przekazanie środków zgromadzonych na wskazanym przez podatnika rachunku VAT na wskazany przez niego rachunek bankowy albo rachunek w SKOK, dla których jest prowadzony ten rachunek VAT.

Podatnik we wniosku będzie musiał określić wysokość środków zgromadzonych na rachunku VAT jaka ma zostać przekazana. Naczelnik urzędu skarbowego wyda postanowienie w terminie 60 dni od dnia otrzymania wniosku. W postanowieniu tym określi wysokość środków do przekazania. Informację o wydanym postanowieniu prześle bankowi albo SKOK-owi, prowadzącym rachunek VAT wskazany we wniosku.

Jednakże naczelnik urzędu skarbowego będzie mógł wydać decyzję, którą odmówi podatnikowi zgody na przekazanie środków zgromadzonych na rachunku VAT w przypadku:

- 1) posiadania przez podatnika zaległości podatkowej w VAT – w wysokości odpowiadającej zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę, istniejącej na dzień wydania decyzji,
- 2) gdy zachodzi uzasadniona obawa, że:
 - a) zobowiązanie podatkowe z tytułu podatku nie zostanie wykonane, w szczególności gdy podatnik trwale nie uiszcza wymagalnych zobowiązań z tytułu podatku lub dokonuje czynności polegających na zbywaniu majątku, które mogą utrudnić lub udaremnić egzekucję zobowiązań z tytułu podatku, lub
 - b) wystąpi zaległość podatkowa w VAT lub zostanie ustalone dodatkowe zobowiązanie podatkowe.

Na rachunek VAT będą mogły być wpłacane wyłącznie środki pieniężne pochodzące z tytułu:

- 1) zapłaty kwoty odpowiadającej kwocie podatku VAT, przy użyciu komunikatu przelewu,
- 2) wpłaty kwoty podatku VAT przez podatnika, o którym mowa w art. 103 ust. 5a ustawy o VAT, na rzecz płatnika, przy użyciu komunikatu przelewu,
- 3) przekazania środków z innego rachunku VAT posiadacza rachunku VAT prowadzonego w tym samym banku,
- 4) zwrotu:
 - a) kwoty odpowiadającej kwocie VAT w przypadkach, o których mowa w art. 29a ust. 10 pkt 1–3 i ust. 14 ustawy o VAT, wynikającego z wystawionej przez podatnika faktury korygującej,
 - b) różnicy podatku, o którym mowa w art. 87 ust. 6a ustawy, przez urząd skarbowy– przy użyciu komunikatu przelewu.

Zachęta dla podatników

W przypadku podatników, którzy będą korzystać z tej metody, nie będą miały zastosowania przepisy o odpowiedzialności solidarnej oraz regulacje związane ze stosowaniem sankcji określonych w art. 112b i art. 112c ustawy o VAT. Dodatkowo zrezygnowano ze stosowania art. 56b Ordynacji podatkowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 800 ze zm.) – który ustanawia podwyższoną stawkę odsetek za zwłokę w odniesieniu do zaległości w VAT – do zaległości powstałej za okres, za który podatnik w złożonej deklaracji podatkowej wykazał kwotę podatku naliczonego, której 95% wynika z faktur zapłaconych z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności.

Przy czym powyższe nie będzie miało zastosowania do podatnika, który wiedział, że faktura zapłacona z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności:

- 1) została wystawiona przez podmiot nieistniejący,
- 2) stwierdza czynności, które nie zostały dokonane,
- 3) podaje kwoty niezgodne z rzeczywistością,
- 4) potwierdza czynności, do których mają zastosowanie art. 58 i art. 83 Kodeksu cywilnego.

Ponadto w nowo dodanym art. 108d ustawy o VAT wskazano, że jeżeli zapłata zobowiązania podatkowego z tytułu podatku następuje w całości z rachunku VAT w terminie wcześniejszym niż termin zapłaty podatku, kwotę zobowiązania podatkowego z tytułu podatku można obniżyć o kwotę wyliczoną według zaproponowanego tam wzoru, uzależnioną od kwoty zobowiązania, stopy referencyjnej NBP obowiązującej na dwa dni robocze przed dniem zapłaty oraz terminu, w jakim zobowiązanie zostanie uregulowane.

Mechanizm podzielonej płatności w budownictwie

Z uwagi na pojawiające się obawy dotyczące skutków podatkowych w branży budowlanej ze względu na wprowadzenie mechanizmu podzielonej płatności, na stronie internetowej Ministerstwa Finansów (www.mf.gov.pl) zamieszczono komunikat dotyczący tej kwestii. MF wyjaśniło w nim, że wejście w życie mechanizmu podzielonej płatności od 1 lipca

2018 r. nie będzie miało żadnego wpływu na obecnie realizowane inwestycje budowlane oraz przyjęte w nich schematy płatności pomiędzy podmiotami gospodarczymi, w tym na wykorzystanie rachunków powierniczych. Mechanizm podzielonej płatności będzie dodatkową – poza obecnie funkcjonującymi – metodą dokonywania płatności. Mechanizm ten ma charakter dobrowolny i ma służyć do ochrony przedsiębiorców przed skutkami transakcji z niezrzetelnymi kontrahentami. Natomiast jeżeli kontrahenci darzą się zaufaniem i nie będą widzieli podstaw do stosowania podzielonej płatności – a tak zapewne będzie w sytuacji, gdy świadczącym usługi na rzecz zamawiającego jest duże konsorcjum, w którym liderem jest uznany i rzetelny podmiot – to nic nie stoi na przeszkodzie, żeby zamawiający zapłacił liderowi na jego rachunek powierniczy, poza mechanizmem podzielonej płatności. Ponadto wyjaśniono, że przepisy o podzielonej płatności umożliwią dokonywanie rozliczeń z liderem konsorcjum także z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności. Lider będzie mógł otrzymać w podzielonej płatności całość wynagrodzenia od zamawiającego. Taki schemat płatności będzie możliwy, z zastrzeżeniem, że lider posłuży się rachunkiem rozliczeniowym wobec zamawiającego, a nie powierniczym.

MF zwróciło także uwagę, że w przypadku usług budowlanych obowiązują specjalne zasady rozliczania VAT z podwykonawcami takich usług. Podmiotem zobowiązanym do rozliczenia VAT na zasadach tzw. odwróconego obciążenia jest nabywca usług, w tym także lider konsorcjum realizującego kontrakty budowlane poprzez podwykonawców. Oznacza to, że w rozliczeniach za usługi budowlane pomiędzy liderem konsorcjum a podwykonawcami usług budowlanych nie jest naliczany podatek VAT. W konsekwencji nie ma żadnej możliwości dokonywania na tym etapie rozliczeń płatności z użyciem mechanizmu podzielonej płatności niezależnie od tego, czy dokonywane są one z rachunku rozliczeniowego, czy byłyby dokonywane z rachunku powierniczego.

Aleksandra Węgielska

Podstawa prawna

Ustawa z dnia 11.03.2004 r. o VAT (Dz. U. z 2017 r. poz. 1221 ze zm.)